

УДК [368.029:005.336](043.3)

ПЕРЕСТРАХУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

**Поводирьова Д. О., студентка 5-го курсу,
спеціальність фінанси,
ДВНЗ «УАБС НБУ»**

**Науковий керівник: Семенов А. Ю.,
викл.-ст., ДВНЗ «УАБС НБУ»**

Анотація

У статті досліджено сучасний стан ринку перестраховання України та визначено найбільш загальні тенденції діяльності з перестраховання страхових компаній України. З'ясовано проблеми та перспективи розвитку ринку перестраховання в Україні.

Ключові слова: перестраховання, фінансова стійкість, страхова компанія.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку економіки актуалізується увага до формування цілісної системи забезпечення фінансової стійкості суб'єктів страхового ринку та, страхових компаній, зокрема. Враховуючи процеси глобалізації світового фінансового ринку стосовно можливостей для розміщення і прийняття ризиків одним із ключових інструментів, що здатний забезпечити стабільну діяльність страхової компанії є перестраховання.

Узагальнення напрацювань з даної проблематики, а також накопичений досвід стосовно використання операцій перестраховання як інструмента підвищення рівня фінансової стійкості страховика, дозволяють зробити висновок про незавершеність досліджень у даному напрямку та зумовлюють потребу його подальшого розвитку. Необхідним, вважаємо, є ідентифікація проблем, шляхів вирішення та перспектив подальшого розвитку вітчизняного ринку перестраховання в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми теорії та практики організації процесу перестраховування досліджували значна кількість вітчизняних та закордонних науковців, серед них: О. Замаєва [1], М. Мних [2], К. Пфайфвер [3], та ін.

Метою статті є дослідження сучасного стану, виявлення проблем та перспектив розвитку ринку перестраховування в Україні.

Виклад основного матеріалу. Зазначимо, перестраховування є важливим механізмом перерозподілу ризиків, який дозволяє компенсувати і скоротити потенціал збитків. Оскільки, кожна страхова компанія хоче створити стійкий страховий портфель, але жорстка конкуренція на страховому ринку не надає можливості для вільного відбору сприятливих ризиків, перестраховування дає змогу передбачити великі збитки, уникнути значних фінансових втрат для страхової компанії.

Зазначимо, що вітчизняний ринок перестраховування функціонує не в повному обсязі, і в більшості випадків операціями даного характеру займаються універсальні страхові компанії, що не відповідає міжнародному досвіду функціонування професійних компаній з перестраховування.

Характерним для ринку перестраховування є його функціонування на декількох рівнях:

- світовому;
- регіональному (ринки окремого регіону, які відрізняються місцем розташування, тарифами на перестраховування, кон'юнктурою, попитом і пропозицією);
- локальному (існують в межах території однієї країни) [3].

Відмітимо, що ринок перестраховування в Україні локальний. На даний момент він представлений: єдиною вітчизняною професійною компанією з перестраховування «Лідер РЕ», універсальними страховими організаціями України та інших держав, міжнародними компаніями з перестраховування і брокерами.

Внутрішні функції національного ринку перестраховання – це перерозподіл ризиків, захист інтересів суспільства і держави в страховому бізнесі. Зовнішні – інтеграція локального ринку з регіональними та світовими, використання міжнародного досвіду та нових бізнес-технологій у страховій галузі, залучення істотних фінансових ресурсів у розвиток національної економіки [2].

На даному етапі розвитку перестраховання можемо відзначити наступні проблеми:

– перестраховання в Україні, як вид діяльності, не до кінця визначено та врегульовано законодавством. Закон України «Про страхування» визначає перестраховання як «страхування одним страховиком (цедентом, перестраховувальником) на визначених договором умовах ризику виконання частини своїх обов'язків перед страхувальником у іншого страховика (перестраховика) резидента або нерезидента, який має статус страховика або перестраховика, згідно з законодавством країни, в якій він зареєстрований» [4];

– перестрахованням займаються всі суб'єкти страхового ринку, які отримали ліцензію на той чи інший вид страхування. Такий підхід породив невинуватені ніякими економічними законами взаємність, демпінгові страхові і перестрахові тарифи, відсутність єдиних стандартів та вимог до договорів перестраховання;

– діяльність з перестраховання в Україні не визначена законом як окремий вид діяльності і не ліцензована. Тобто, в державі практично не існує законодавчого середовища для роботи професійної перестраховальної компанії з відповідною ліцензією.

Подібні недоліки в законодавстві призводять до неоднозначного сприйняття учасниками страхового ринку України українських перестрахових товариств, які позиціонують себе як професійні перестраховувальники.

Сьогодні ринок України не готовий до швидкого переходу до світових стандартів ведення перестраховального бізнесу. Розвинені неklasичні форми, методи і схеми перестраховальних відносин, відсутній системний підхід до розуміння потенційних можливостей перестраховання як для страхувальників, так і для держави в цілому. Крім того, обмежене співробітництво з партнерами з країн, які не стали членами СОТ.

Слід відмітити також, що на страховому ринку України послуги по перестрахованню можуть надавати страхові компанії і компанії перестраховальники, але у формі перестраховиків сьогодні працюють лише представництва іноземних компаній перестраховиків, оскільки вітчизняних представників даного сегмента практично немає. Звідси, показником низької платоспроможності вітчизняного ринку страхових послуг виступає неможливість відшкодування значних збитків власними силами, яке спонукає страховиків розміщувати ризики на міжнародних ринках перестраховання. Така ситуація на ринку страхових послуг не супроводжується формуванням законодавчої бази, яка б чітко регулювала перестраховальну діяльність. Ці законодавчі прогалини призводять до неоднозначного сприйняття ситуацій, які виникають в процесі перестраховання, як учасниками страхового ринку, так і судовими інстанціями.

З метою більш якісного дослідження вітчизняного ринку перестраховання, здійснимо аналіз основних індикаторів стану його розвитку. У співвідношенні до валових страхових премій частка вихідного перестраховання за станом на 30.09.11 становила 28,6%, тоді як в 2010 – 45,5%. Зменшення частки перестраховання свідчить про стримання відтоку за кордон значної частки страхових премій за договорами перестраховання, скорочення обсягу фінансових ресурсів, які спрямовувалися за кордон і вилучалися з інвестиційного звернення в державі. Слід відмітити, що протягом останніх років спостерігається скорочення частки вихідного внутрішнього перестраховання: за 9 місяців 2010 року – 40,4%, натомість за 9 місяців 2011 року – вже 23,1%. Це, в свою чергу, свідчить про зменшення

платоспроможності та фінансової стійкості ринку страхових послуг України, хоча частка вихідного перестраховування зростає.

Щодо напрямків перестраховальної діяльності, більшість ризиків протягом останніх років перестраховується в Україні. Перестраховиками-нерезидентами за підсумками 9 місяців 2011 року від загальної суми сплачених часток страхових премій на перестраховування нерезидентам (910,7 млн. грн.) найбільше сплачено компаніям з Великобританії (29% або 265,6 млн. грн.), Російської Федерації (19% або 172,5 млн. грн.) і Швейцарії (11% або 103,3 млн. грн.). Саме в ці країни протягом останніх трьох років здійснюється відтік частки страхових премій [5].

На сьогоднішній момент, під впливом кризи, світовий ринок перестраховування змінився. Саме тому це зручний час для удосконалення вітчизняної сфери перестраховування. Крім того, українські компанії починають вивчати іноземні страхові ринки, адже, залучення іноземних перестраховувальників на національний страховий ринок України має сприяти поліпшенню якості обслуговування в сфері страхування та перестраховування, передачі нових технологій, досвіду, удосконалення регулювання страхової діяльності з боку держави з використанням міжнародного досвіду. На сьогоднішній день спостерігається підвищений інтерес фахівців до розгляду питань перестраховування на страховому ринку як одному зі способів захисту страховика від випадків неплатоспроможності та банкрутства. Таким чином, актуальним напрямком сучасних досліджень стає розгляд перестраховування як однієї з альтернатив забезпечення фінансової стійкості страхових компаній.

Щодо перспектив перестраховування на українському ринку, то слід зауважити, що для більш ефективного використання цього виду фінансових послуг необхідним є:

а) затвердження законодавчої бази, яка б чітко регулювала перестраховальну діяльність;

б) стандартизація перестраховувальних продуктів за основними класами бізнесу з урахуванням традицій українського страхового ринку та міжнародних принципів ведення бізнесу з перестраховування;

в) просування на українському ринку страхових і перестраховувальних програм, розроблених спільно страховиком і перестраховиком;

г) підвищення рівня професіоналізму суб'єктів страхових послуг;

д) формування стабільного українського перестраховувального ринку з максимальним використанням його внутрішнього потенціалу.

При цьому, найбільш пріоритетними завданнями для України залишається створення єдиної інформаційної бази з метою зниження фінансових шахрайств у сфері страхування та перестраховування, забезпечення «відкритості» страхового бізнесу. На думку Нацкомфінпослуг України: саме створення єдиного державного перестраховика має вирішити одразу два важливих питання:

– проблему ухиляння підприємств від оподаткування та виведення коштів в тіньову економіку за допомогою схем, які використовуються у перестраховуванні;

– скорочення обсягів ризиків, які вітчизняні компанії перестраховують у зарубіжних страховиків. Таким чином, уряд намагається знизити обсяги перестраховувальних премій, які йдуть за кордон і працюють на «чужу» економіку, тим самим дотримуючись досвіду білоруського ринку страхових послуг.

Висновки. Необхідність розвитку ринку перестраховування відповідає сучасним потребам держави стосовно забезпечення фінансової стійкості як страхових компаній, так і економіки в цілому. Водночас темпи розвитку ринку перестраховування залежать від умов стабілізації законодавства та адаптації його до міжнародних норм перестрахової діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Замаева, О. В. Проблемы развития института профессионального перестрахования в Украине, перспективы их решения [Текст] / О. В. Замаева // Бизнесинформ. – 2010. – № 9. – С. 107-109.
2. Мних, М. В. Перестраховання [Текст] : посіб. для студ. вузів / М. В. Мних. – К. : Знання України, 2004. – 95 с. – ISBN 966-316-004-7.
3. Пфайвфер, К. Введение в перестрахование [Текст] / К. Пфайффер. – М. : Анкил, 2000. – 155 с. – ISBN 5-86476-146-X.
4. Про страхування : Закон України від 18.10.2011 р. № 3925-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80> – 05.04.2012. – Назва з екрану.
5. Підсумки діяльності страхових компаній за 9 місяців 2011 року : Річні звіти Держфінпослуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/dpn/sk_I__kv_2011.pdf – 07.04.2012. – Назва з екрану.

Аннотация

Поводырьова Д. О. Перестрахование как средство обеспечения финансовой устойчивости страховой компании: проблемы и перспективы развития.

В статье исследовано современное состояние рынка перестрахования Украины и определены наиболее общие тенденции деятельности по перестрахованию страховых компаний Украины. Выявлено проблемы и перспективы развития рынка перестрахования в Украине.

Ключевые слова: перестрахование, финансовая устойчивость, страховая компания.

Summary

Povodyrova D. O. Reinsurance as a means of ensuring the financial stability of insurance companies: problems and prospects.

The article is devoted to the current situation of the reinsurance market of Ukraine and identifies the most common trends of reinsurance of insurance companies in Ukraine. The problems and prospects of development of the reinsurance market in Ukraine are analyzed.

Keywords: reinsurance, financial stability, the insurance company.

Відомості про автора

Поводирьова Д. О.

студентка 5-го курсу, спеціальність фінанси

група МФ-11

095 143 59 49